

Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

GGD Limburg-Noord

Team aandachtsfunctionarissen:

Mieke Hanegraaf	coördinator risicozorg GGD
Marjan Klaassen	gedragwetenschapper GGD
Maria Savelberg	stafarts, arts M&G, profiel jeugdgezondheidszorg
Monique Streng	beleidsmedewerker gezondheidsbevordering

Opmerkingen richten aan:

[# GGD Aandachtsfunctionarissen kindermishandeling](#)

Datum: maart 2016

GGD Limburg-Noord is onderdeel van Veiligheidsregio Limburg-Noord

Inhoud

Voorwoord	3
1. Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld GGD Limburg-Noord	4
2. Taken en Verantwoordelijkheden	6
3. De stappen van de meldcode	8
4. De aandachtsfunctionaris	15
5. Randvoorwaarden GGD Limburg-Noord	16
6. Bijzondere situaties	17

Bijlagen:

1. Inzet FMEK (Forensisch Medische Expertise Kindermishandeling)
2. Conflict van plichten
3. Informatieformulier management kindermishandeling en huiselijk geweld (KIMI en HG)
4. Strafrechtelijk traject
5. Stroomschema interne opschaling ernstig incident

Lijst van afkortingen

Voorwoord

Om het aantal slachtoffers van kindermishandeling en huiselijk geweld te verminderen, treedt in 2013 de wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking. In deze wet is vastgelegd dat elke organisatie die werkt met kinderen en volwassenen, verplicht is om met een meldcode te werken. De wet geldt voor de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en justitie.

Bij de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld is het belangrijk om signalen van geweld in een vroegtijdig stadium te signaleren. Daarnaast is het van belang te weten welke stappen gezet kunnen worden om het geweld te stoppen. Uitgangspunt van GGD Limburg-Noord is dat geen enkele medewerker mag wegstappen van signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld.

De meldcode biedt houvast bij het zetten van de juiste stappen als er kindermishandeling of huiselijk geweld wordt gesignaleerd.

Kindermishandeling komt naar schatting voor bij 3% van alle kinderen (0-18 jaar)¹. Het kan leiden tot lichamelijke klachten en geestelijke schade, zowel op korte als op lange termijn. Het ontstaan van kindermishandeling of huiselijk geweld gebeurt over het algemeen niet in één moment maar in een proces waarin risico's ontstaan, zich uitbreiden, blijven voortduren en de stress in een gezin uiteindelijk zodanig oploopt dat het veilig opgroeien van kind(eren) in het gedrang komt.

De meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld GGD Limburg-Noord bevat een stappenplan. Het stappenplan leidt de medewerkers stap voor stap door het proces vanaf het moment dat zij signaleren tot aan het moment dat een beslissing moet worden genomen. De stappen maken duidelijk wat er van de medewerker wordt verwacht en hoe, met in acht neming van het beroepsgeheim, op een verantwoorde manier tot een besluit wordt gekomen over het al dan niet doen van een melding.

GGD Limburg-Noord heeft de meldcode ontwikkeld op basis van:

- het basismodel Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling VWS d.d. okt. 2013
- de meldcode Kindermishandeling van de KNMG d.d. april 2014
- de meldcode Kindermishandeling en huiselijk geweld van de V&VN d.d. februari 2011
- de JGZ richtlijn secundaire preventie van kindermishandeling d.d. september 2010
- de Handreiking Signalering Mensenhandel, d.d. november 2014
- de meldcode Kindermishandeling en Huiselijk Geweld GGD Twente d.d. februari 2015

¹ Nationale prevalentiestudie mishandeling (2010).

1. Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld GGD Limburg-Noord

De bestuurscommissie GGD Veiligheidsregio Limburg-Noord overwegende

1. dat GGD Limburg-Noord verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn cliënten en dat deze verantwoordelijkheid ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan cliënten die (vermoedelijk) te maken hebben met kindermishandeling of huiselijk geweld;
2. dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij GGD Limburg-Noord op basis van hun taken en verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met cliënten attent zijn op signalen die kunnen duiden op kindermishandeling of huiselijk geweld en dat zij effectief reageren op deze signalen;
3. dat GGD Limburg-Noord een meldcode wenst vast te stellen zodat de medewerkers die binnen GGD Limburg-Noord werkzaam zijn weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld;
4. dat GGD Limburg-Noord in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;
5. dat onder kindermishandeling wordt verstaan:

elke vorm van, voor een minderjarige, bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel (Jeugdwet). Belangrijkste vormen van Kindermishandeling zijn lichamelijke mishandeling, lichamelijke verwaarlozing, emotionele mishandeling, emotionele verwaarlozing en seksueel misbruik. Specifieke vormen zijn: Getuige zijn van Huiselijk Geweld, Munchhausen by Proxy (Pediatric Condition Falsification), vrouwelijke genitale verminking, eer gerelateerd geweld.

6. dat onder huiselijk geweld wordt verstaan:

geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer wordt gepleegd. Onder huiselijke kring wordt verstaan een familielid, een huisgenoot of een mantelzorger. Het woord 'huiselijk' zegt niets over de plaats van het geweld, maar over de relatie tussen pleger en slachtoffer. Huiselijk geweld kan dus zowel binnenshuis als buitenshuis plaats vinden. Er is meestal sprake van een machtsverschil tussen pleger en slachtoffer. Het slachtoffer heeft een afhankelijkheidsrelatie met de pleger. Het gaat bij huiselijk geweld om lichamelijke, seksuele en psychische vormen van geweld. Denk hierbij aan vrouwelijke genitale verminking, eer gerelateerd geweld, ouderenmishandeling, belaging, bedreiging, schelden, misbruik en verwaarlozing.

7. dat onder medewerker in deze meldcode wordt verstaan: medewerkers die werkzaam zijn bij GGD Limburg-Noord en (externe) medewerkers die GGD taken uitvoeren in opdracht van GGD Limburg-Noord én die in dit verband aan cliënten van de organisatie zorg, begeleiding, of een andere vorm van dienstverlening biedt;
8. dat onder cliënt in deze meldcode wordt verstaan: de persoon aan wie de GGD Limburg-Noord zorg/dienst verleent, of heeft verleend, ook de ouders of opvoeders van jeugdige cliënten (-9 maanden tot 18 jaar).

In aanmerking nemende

- Burgerlijk Wetboek, Boek 1
- Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling d.d. 14-03-2013
- Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling d.d. 16-07-2013
- Wet bescherming persoonsgegevens (WBP);
- Wet inzake de geneeskundige behandelingsovereenkomst (Wgbo)
- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Wet op de Beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet Big)
- Jeugdwet
- Wet publieke gezondheid
- Meldcode Kindermishandeling van de KNMG d.d. april 2014
- Meldcode Kindermishandeling en huiselijk geweld van de V&VN d.d. februari 2011
- JGZ richtlijn secundaire preventie van kindermishandeling d.d. september 2010
- Privacyreglement GGD Limburg-Noord
- Gedragscode VRLN 'Zo zijn onze manieren'

stelt de bestuurscommissie GGD Veiligheidsregio Limburg-Noord deze meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld vast.

2. Taken en verantwoordelijkheden

Medewerker

De meldcode is bedoeld voor alle medewerkers werkzaam bij GGD Limburg-Noord en voor medewerkers die GGD taken uitvoeren in opdracht van GGD Limburg-Noord én die cliënt contact hebben. Zij hebben een verantwoordelijkheid in het actief signaleren.

Algemeen uitgangspunt van de GGD Limburg-Noord is dat geen enkele medewerker mag wegkijken van signalen van kindermishandeling en huiselijk geweld.

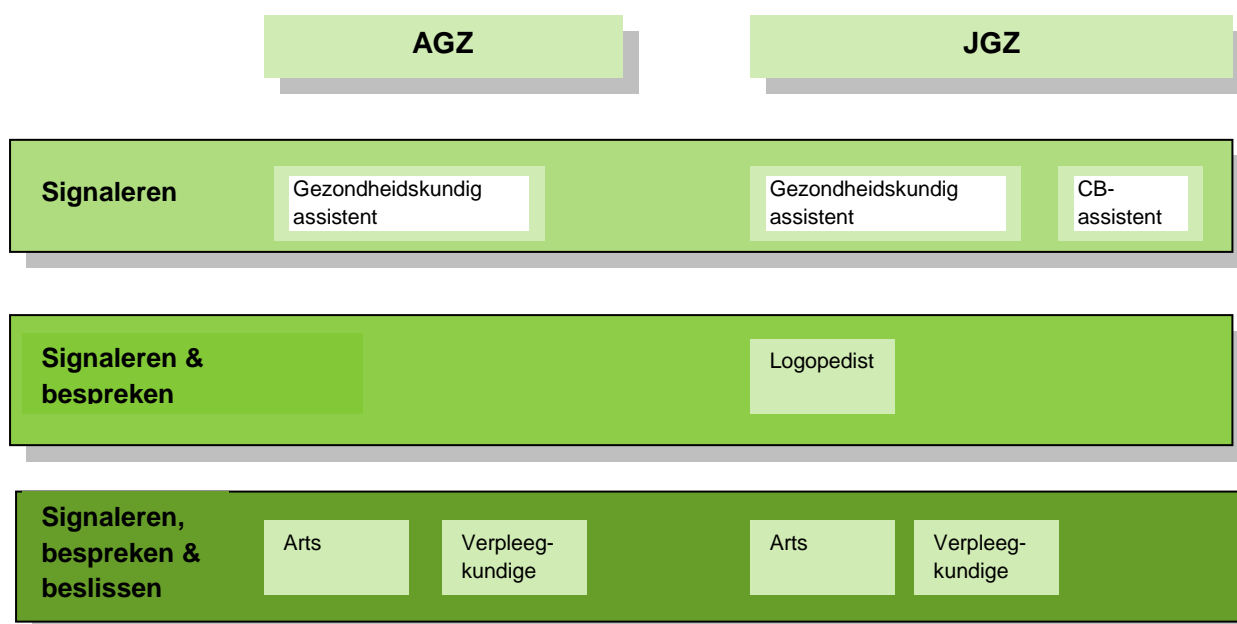
Medewerkers met cliëntcontacten van logistieke aard, zoals bijv. baliemedewerkers en medewerkers zonder cliëntcontacten, zoals bijv. medewerkers KKO en de directeur zijn over het algemeen onvoldoende in de gelegenheid om te signaleren. Desondanks kunnen zij signalen binnenkrijgen tijdens de uitvoering van hun werkzaamheden. In dat geval consulteren zij een aandachtfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld. .

Inspecteurs kinderopvang kunnen vanwege de aard van hun werk via derden, bijv. houders van kinderdagverblijven of pedagogisch medewerkers, signalen van kindermishandeling ontvangen. Zij zullen in voorkomende gevallen doorverwijzen naar de vertrouwensinspectie van het Onderwijs (IvhO). Het protocol 'Samenwerking vertrouwensinspecteur en GGD' met bijbehorende interne werkafspraken wordt in dat geval gehanteerd door de inspecteur.

In figuur 1. zijn de functiegroepen weergegeven waarvoor de meldcode geldt.

Het schema maakt duidelijk welke taken en verantwoordelijkheden van toepassing zijn per beroepsgroep. De afkorting en kleur per verantwoordelijkheidsniveau komen terug in figuur 2 pagina 14, het stappenplan meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld.

Figuur 1. Taken en verantwoordelijkheden per functiegroep

Signaleren (= opmerken en benoemen, objectief, wat zie je)

Gezondheidskundig assistenten en consultatiebureau assistenten hebben een signaleringstaak en signaleringsverantwoordelijkheid.

Wanneer een medewerker binnen AGZ signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld opmerkt, wordt dit besproken met de eindverantwoordelijke arts en met de aandachtsfunctionaris kindermishandeling.

Als er sprake is van letsel wordt de plaats van het letsel vermeld en geeft de betrokken arts aan of het kind moet worden onderzocht.

In acute situaties dient de gezondheidskundig assistente de medische achterwacht te bellen.

De medewerkers JGZ bespreken signalen van een mogelijke kindermishandeling of huiselijk geweld met de verpleegkundige JGZ en/of de jeugdarts van het kind.

De gezondheidskundig assistent brengt de signalen in het IZO (Intern Zorg Overleg) in.

De CB-assistente bespreekt signalen direct met de aanwezige arts of verpleegkundige.

Het betrekken van de aandachtsfunctionaris en de verdere handelingen verlopen via de verpleegkundige JGZ en/of jeugdarts.

Als er sprake is van letsel wordt de plaats van het letsel vermeld en geeft de betrokken arts aan of het kind moet worden onderzocht.

In acute situaties dient de gezondheidskundig assistent c.q. de CB-assistent de medische achterwacht te bellen.

Signaleren en bespreken (= opmerken en benoemen, objectief, wat je ziet, duiden, vervolg benoemen)

De logopedisten binnen de afdeling JGZ hebben de taak en verantwoordelijkheid om te signaleren en de signalen te bespreken met ouders en/of kind.

Na signalering bespreekt de logopedist de signalen in het IZO (intern zorg overleg) waar gezamenlijk een stappenplan wordt gemaakt.

Het betrekken van de aandachtsfunctionaris en de verdere handelingen verlopen via de verpleegkundige JGZ en/of jeugdarts.

Als er sprake is van letsel wordt de plaats van het letsel vermeld en wordt aangegeven of het kind moet worden onderzocht.

In acute situaties dient de logopedist de medische achterwacht te bellen.

Signaleren, bespreken en beslissen (= opmerken en benoemen, objectief, wat je ziet, duiden, vervolg benoemen, plan van aanpak maken)

Voor verpleegkundigen en artsen zijn alle stappen van de meldcode van toepassing.

Van hen wordt verwacht dat zij signalen in kaart brengen, dat zij in gesprek gaan met ouders en/of cliënt, overleggen met een collega, overleggen met de aandachtsfunctionaris, zo nodig Veilig Thuis consulteren, beoordelen of hulp nodig is, deze eventueel zelf in gang zetten en monitoren en zo nodig een melding doen bij Veilig Thuis.

3. De stappen van de meldcode

De stappen van de meldcode gelden voor AGZ en JGZ. Zie voor een schematische weergave figuur 2 pagina 14, Stappenplan meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. De taken en verantwoordelijkheden die op pagina 6 zijn beschreven komen terug in dit figuur (in afkorting en kleur), zodat duidelijk is welke stappen van toepassing zijn voor de verschillende beroepsgroepen. De stappen wijzen de beroepskracht de weg als zij meent dat er signalen zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Zie voor meer achtergrondinformatie en toelichting op de stappen de KNMG-meldcode voor artsen, de V&VN-meldcode voor verpleegkundigen en verzorgenden en de JGZ-richtlijn secundaire preventie van kindermishandeling voor JGZ-professionals.

Volgorde van stappen

De stappen die in de meldcode zijn beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt. Deze volgorde is dynamisch. Echter, alvorens een melding te doen, dienen *alle* stappen te zijn doorlopen. Soms worden stappen meerdere malen gezet.

Stap 0. Vroegsignalering

Het ontstaan van kindermishandeling of huiselijk geweld gebeurt over het algemeen niet in één moment maar in een proces waarin risico's ontstaan, zich uitbreiden, blijven voortduren en de stress in een gezin uiteindelijk zodanig oploopt dat het veilig opgroeien van kind(eren) in het gedrang komt. Signalen van stagnerende opvoedingssituaties moeten daarom vroegtijdig worden onderkend. Onder vroegsignalering wordt verstaan zowel het vroeg als tijdig signaleren van risico's en problemen. Dat wil zeggen vroeg in de levensloop van het kind, maar vooral ook vroeg in het ontwikkelingsproces van het probleem zelf.

Stap 1. Breng signalen in kaart

Het is belangrijk om vermoedens zo concreet mogelijk te maken.

- Signalen in kaart brengen die een vermoeden bevestigen of ontkrachten. Zorgvuldig en zo feitelijk mogelijk vastleggen conform registratie afspraken.
- Een duidelijk onderscheid maken tussen feiten, omstandigheden/gebeurtenissen, waarneming, interpretaties en bronnen.
- Vastleggen conform registratie afspraken van de gezette stappen; wie is geraadpleegd, wat is afgesproken en welke besluiten zijn genomen.

Het is belangrijk te reageren op 'alarmbellen' die afgaan.

Het kan bijvoorbeeld gaan om signalen die worden ingegeven door intuïtie, de zogenoemde 'niet-pluis gevoelens'. Neem deze waarschuwingssignalen altijd serieus en zie ze als aanleiding om nog eens goed naar de situatie te kijken. Maak vermoedens zo tastbaar en ondubbelzinnig mogelijk, allereerst op basis van eigen waarneming. Dit helpt om de situatie duidelijk te krijgen zodat in een later stadium anderen gericht (anoniem) kunnen worden geraadpleegd of vermoedens met de cliënt kunnen worden besproken.

Voor het signaleren van kindermishandeling of huiselijk geweld wordt bij AGZ, gezien de aard van de cliëntcontacten, geen gebruik gemaakt van gespreksprotocollen.

Voor het signaleren van kindermishandeling of huiselijk geweld wordt bij JGZ, GGD Limburg-Noord gebruik gemaakt van diverse protocollen. Het DMO- gespreksprotocol van SamenStarten is onder andere leidend. Deze werkwijze is erop gericht om zorgwekkende opvoedingssituaties in een vroeg stadium breed in beeld te brengen met aandacht voor de ook aanwezige krachten in de opvoedingscontext.

Kindcheck

Als de situatie daar om vraagt, zijn professionals die moeten werken met de meldcode met volwassen cliënten werken verplicht om een kindcheck uit te voeren. Het gaat dan om cliënten waarbij de (medische) conditie of situatie een risico kan inhouden voor kinderen die afhankelijk zijn van de cliënt. Bijvoorbeeld bij bepaalde vormen van psychische of verslavingsproblematiek en bij cliënten die te maken hebben met huiselijk geweld.

De kindcheck houdt in: nagaan of kinderen onder de zorg van de cliënt staan en beoordelen of kan worden vastgesteld of de kinderen veilig zijn. Van de professionals wordt niet verwacht dat zij een uitgebreid onderzoek doen om te bepalen of er sprake is van kindermishandeling. Professionals zullen daarom niet altijd goed kunnen vaststellen of de kinderen veilig zijn. Bij twijfel is de professional op basis van stap 4 van de meldcode verplicht om contact op te nemen met Veilig Thuis voor consultatie.

Concreet betekent dit voor GGD medewerkers dat ze nagaan of er (meerdere) kinderen (-9 maanden tot 18 jaar) in het gezin zijn.

Vastleggen conform registratie afspraken

- Beschrijf signalen zo feitelijk mogelijk, wat is gezien, gehoord, geroken of waargenomen.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg de genomen besluiten en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen vast.

Stap 2. Overleg met een deskundige collega

Collegiale consultatie vindt in eerste instantie plaats met een (deskundige) collega binnen de eigen organisatie.

Overleg met een deskundige collega.

- Bespreek vermoedens met de betrokken GGD-collega verpleegkundige/arts of eindverantwoordelijk GGD arts.
- Consulteer een GGD aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld.
- Consulteer Veilig Thuis.

Doel van het inschakelen van een aandachtsfunctionaris is dat medewerkers ondersteuning ontvangen bij de complexe processen rondom signalering en melding van kindermishandeling en huiselijk geweld. Een gesprek met een aandachtsfunctionaris dwingt de medewerkers ertoe om de eigen gedachten te ordenen, om de argumenten te toetsen aan een andere mening en om samen met een collega een voorlopig plan op te stellen. Signalen worden zo breed mogelijk geïnventariseerd door arts en verpleegkundige. Zowel de risico's als de sterke, compenserende kanten worden meegenomen. Tevens wordt in kaart gebracht welke andere bronnen van informatie er zijn. Welke andere professionals zijn rechtstreeks bij cliënt betrokken en beschikken zij mogelijk over aanvullende informatie die relevant is of die vermoedens kunnen staven of ontkrachten? Verbreding van AGZ naar JGZ

zal veelal onderdeel uitmaken van het plan van aanpak, aangezien JGZ beschikt over kinddossiers van ieder kind, opgebouwd vanaf de geboorte.

Bij AGZ wordt het vermoeden van kindermishandeling ad hoc besproken met een deskundige collega.

Bij JGZ wordt het vermoeden besproken in het JGZ-team. Afhankelijk van ernst en tijdsdrang vindt dit overleg ad hoc plaats of in de gestructureerde overleggen (IZO's).

Veilig Thuis

Consultatie bij Veilig Thuis kan bij elke stap van de meldcode. Dit kan ook anoniem.

Consultatie vindt plaats met medeweten van ouders. Veilig Thuis wordt geconsulteerd bij vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld. Tevens kan via Veilig Thuis een letseldeskundige worden ingeschakeld.

Letsel

Indien er sprake is van letsel neemt de GGD arts contact op met een vertrouwensarts van Veilig Thuis. Over de werkwijze en bereikbaarheid van de vertrouwensarts zijn in Veiligheidsregio Limburg-Noord regionaal afspraken gemaakt met Veilig Thuis, de ziekenhuizen en Forensische Polikliniek Kindermishandeling (FPKM) te Utrecht (zie bijlage 1; inzet FMEK = Forensisch Medische Expertise Kindermishandeling).

Indien besloten wordt tot melding bij Veilig Thuis op basis van signalen van de GGD arts, wordt de melding door de GGD arts gedaan.

VGW en eer gerelateerd geweld

Bij (dreigende) vrouwelijke genitale verminking of eer gerelateerd geweld zal beroep gedaan worden op specifieke expertise van de aandachtsfunctionarissen GGD.

Vastleggen conform registratie afspraken

- Leg vast met wie intern overleg plaatsvond en wat er is afgesproken (datum, naam en functie).
- Leg ook het consult bij Veilig Thuis vast (advies, datum, naam en functie).
- Wanneer afgeweken wordt van de stappen van de meldcode wordt dit vastgelegd in het dossier inclusief de argumentatie (afwijking, argument, datum, naam en functie).
- Leg de genomen besluiten en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen vast (besluit, overwegingen, datum, naam en functie).

Stap 3. Bespreek signalen met cliënt

Wordt na analyse en weging (het vermoeden van) kindermishandeling vastgesteld dan worden de zorgen en de vervolgstappen door de betrokken medewerker(s) besproken met de cliënt, zo snel mogelijk (binnen 2-4 weken) na het eerste gesprek/vermoeden. In dit gesprek wordt nagegaan of de cliënt de zorgen deelt, het actieplan steunt en het eigen aandeel daarin kan oppakken.

Denktijd of tijd voor gewenning/bezinking van de te nemen stappen kan van belang zijn. Indien er geen acute stappen genomen hoeven te worden kan nog eenmaal een vervolg contact afgesproken worden om daadwerkelijk steun te krijgen voor de vervolgstappen (ook binnen 2-4 weken). Ter voorbereiding op het gesprek met de cliënt kan de aandachtsfunctionaris of Veilig Thuis worden geraadpleegd.

Bespreek vermoedens met de cliënt.

- Leg de cliënt het doel van het gesprek uit.
- Benoem de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die zijn gedaan zonder daarover een oordeel te geven.
- Nodig de cliënt uit om hierop een reactie te geven.
- Kom pas na deze reactie met een eventuele interpretatie van wat is gezien, gehoord of waargenomen.
- Bespreek eventuele vervolgstappen en afspraken met de cliënt.

Gesprek met kinderen

Ook als een kind nog jong is, is het van belang dat de betrokken medewerker het gesprek met hem aangaat, tenzij dat bijvoorbeeld vanwege de jeugdige leeftijd niet mogelijk of te belastend is.

De medewerker beoordeelt met de aandachtsfunctionaris of met Veilig Thuis of een gesprek mogelijk is. Bij kinderen jonger dan 4 jaar is dit niet aan de orde.

Het kan van belang zijn om een kind even alleen te spreken, zonder dat de ouders daarbij aanwezig zijn, zodat het kind zich vrij kan uiten. Uitgangspunt is dat de ouders hierover vooraf worden geïnformeerd. In verband met de veiligheid van het kind of die van anderen, kan worden besloten om toch een eerste gesprek met het kind te voeren zonder dat de ouders hierover van te voren worden geïnformeerd.

Gesprek met de ouder(s)

Uitgangspunt is dat met ouders van minderjarige kinderen een gesprek over de signalen wordt gevoerd. Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkerwijs betrokken zijn bij kindermishandeling of huiselijk geweld, maar ook als dit niet aan de orde is. In verband met de veiligheid van het kind of die van anderen, kan worden besloten om dit niet te doen.

Geen gesprek met de cliënt.

Er zijn situaties waarin door het voeren van het gesprek de veiligheid van één van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen. Het achterwege laten van dit gesprek is alleen mogelijk als de veiligheid van de cliënt, die van de medewerker, of die van een ander in het geding is. Zo is het denkbaar dat een medewerker besluit om zijn vermoeden van seksueel misbruik of eer gerelateerd geweld nog niet te bespreken omdat hij het risico aanwezig acht dat het gesprek negatieve gevolgen heeft voor het slachtoffer. Ook kan worden afgezien van een gesprek als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de cliënt daardoor uit het zicht raakt, bijvoorbeeld doordat het contact met de medewerker wordt verbroken of een kind van school wordt gehaald (zie bijlage 2 'Conflict van plichten').

Vastleggen conform registratie afspraken

- Leg vast met wie is gesproken.
- Beschrijf de reactie van cliënt op de signalen.
- Leg afspraken die je maakt vast in het dossier
- Indien wordt afgeweken van de standaard werkwijze: leg vast waarom hiertoe is besloten.

Stap 4. Weeg de verzamelde informatie

Er is inmiddels veel informatie verzameld: de beschrijving van de signalen, de uitkomst van overleg met een collega of externe deskundige, het resultaat van het gesprek met de cliënt. Op basis van deze informatie wordt een inschatting gemaakt van de aard, ernst en het risico op kindermishandeling en/of huiselijk geweld.

In de weging worden zowel de risico's als de sterke, compenserende kanten meegenomen.

Weeg de verzamelde informatie.

- Weeg op basis van de signalen, het ingewonnen advies en het gesprek met de cliënt het risico op kindermishandeling en/of huiselijk geweld.
- Weeg de aard en de ernst van de vermoedens.
- Consulteer de aandachtsfunctionaris.
- Consulteer bij twijfel altijd Veilig Thuis.

Vastleggen conform registratie afspraken

- Leg weging vast.
- Leg vast wie hierbij betrokken waren.

Stap 5. Beslis: zelf ondersteuning bieden of organiseren of melden

Op basis van de afweging die in stap 4 werd gemaakt wordt besloten of de GGD zelf ondersteuning kan bieden of dat dit bij samenwerkingspartners georganiseerd kan worden. Indien beide niet toereikend zijn wordt een melding bij Veilig Thuis gedaan.

De stappen die in de meldcode zijn beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt. Deze volgorde is dynamisch. Echter, alvorens een melding te doen, dienen alle stappen te zijn doorlopen. Soms worden stappen meerdere malen gezet.

De conclusie van de weging is dat het vermoeden van kindermishandeling en huiselijk geweld:

1. Ongegrond is.
2. Wordt bevestigd. Organiseer hulp of meld bij Veilig Thuis

Het vermoeden is ongegrond

De conclusie van de weging is dat het vermoeden van kindermishandeling en huiselijk geweld ongegrond is.

Bespreek deze conclusie met de cliënt en noteer in het dossier dat dit met de cliënt is besproken. Leg vast op basis van welke gesprekken en adviezen je tot dit oordeel bent gekomen.

Het vermoeden wordt bevestigd

Uit de weging blijkt dat het vermoeden van kindermishandeling en huiselijk geweld wordt bevestigd.

Indien de inschatting is dat met het inzetten van hulp het risico op kindermishandeling en huiselijk geweld kan worden weggenomen wordt de noodzakelijke hulp georganiseerd en worden de effecten van deze hulp gevolgd door de betrokken GGD medewerker.

Er wordt alsnog een melding gedaan bij Veilig Thuis als er signalen zijn dat de kindermishandeling of het huiselijk geweld niet stopt of opnieuw begint.

Indien de inschatting is dat met het inzetten van hulp het risico op kindermishandeling en huiselijk geweld onvoldoende kan worden weggenomen of als het onduidelijk blijft of het kind thuis veilig is, wordt een melding gedaan bij Veilig Thuis.

Overleg bij je melding met Veilig Thuis wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunt doen om je cliënt en zijn gezinsleden tegen het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld te beschermen. Overleg met Veilig Thuis is belangrijk om tot een gemeenschappelijke aanpak te komen.

Na de melding bij Veilig Thuis wordt het formulier 'Informatieformulier management kindermishandeling en huiselijk geweld (KIMI en HG)' ingevuld door de medewerker die de melding bij Veilig Thuis heeft gedaan (bijlage 3). Het formulier wordt gemaild aan de aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld. De aandachtsfunctionaris mailt het formulier naar de managers AGZ en JGZ.

Openheid over de te nemen stappen

GGD heeft een open en transparante relatie met cliënten. Gegevens- en informatie uitwisseling aan derden gaat dan ook met medeweten van cliënten, ook bij vermoedens van kindermishandeling en huiselijk geweld. Indien cliënten bij vermoedens van kindermishandeling en huiselijk geweld geen toestemming geven, ligt dit anders. GGD kan dan zonder toestemming melden bij bijv. Veilig Thuis. Zie hiervoor bijlage 2 'Conflict van plichten'.

Bespreek je melding vooraf met de cliënt. Betreft het een kind van nog geen 12 jaar oud, dan voer je het gesprek met de ouder(s). Is het kind tussen de 12 en 16 jaar oud, dan wordt het gesprek gevoerd met het kind en/of met de ouder. Met jongeren vanaf zestien jaar wordt het gesprek gevoerd; zij bepalen zelf wie geïnformeerd wordt.

- Leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is.
- Vraag uitdrukkelijk om een reactie.
- In geval van bezwaren, overleg op welke wijze je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren.
- Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de cliënt te beschermen tegen kindermishandeling of huiselijk geweld. Een functionaris met een beroepsgeheim mag zonder toestemming van de cliënt informatie aan Veilig Thuis verstrekken; maak hiervoor de afweging volgens het 'Conflict der plichten' (bijlage 2).
- Doe een melding indien naar je oordeel de bescherming van de cliënt de doorslag moet geven.

Van bespreking voorafgaand aan een melding kun je afzien als de veiligheid van het kind, die van jezelf, of die van een ander in het geding is. Informeer de cliënt hier achteraf wel zoveel mogelijk over.

Vastleggen conform registratie afspraken

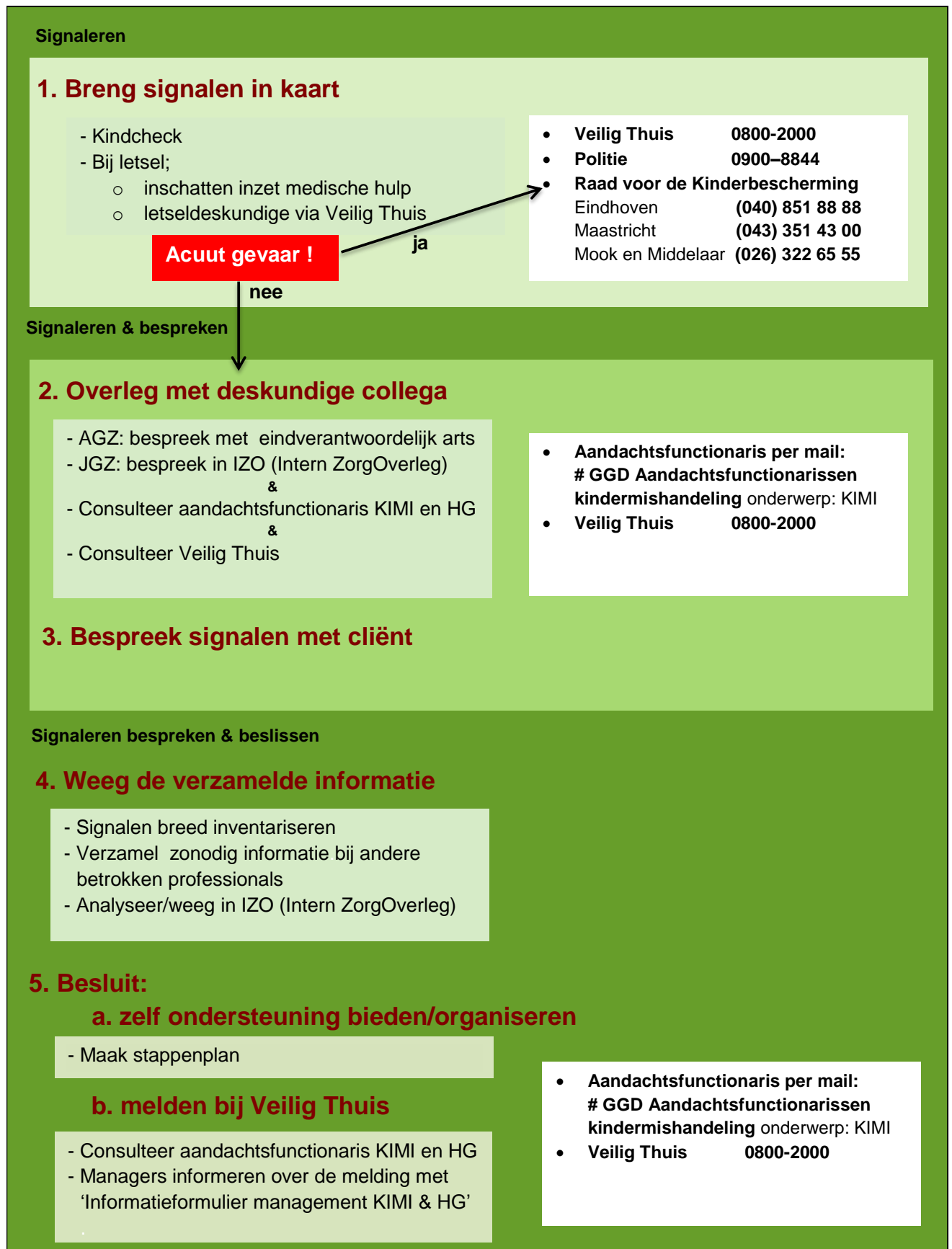
Leg in ieder geval vast:

- De reactie van de cliënt op het bespreken van de vermoedens.
- De genomen besluiten, wel/niet melding bij Veilig Thuis, en de overwegingen die daaraan ten grondslag liggen.
- Indien wordt afgeweken van de standaard werkwijze: leg vast waarom hiertoe is besloten.
- Eventuele afspraken met Veilig Thuis.

Daarnaast bij melding:

- Of de melding is besproken met de cliënt. Zo nee waarom niet.
- Voeg de documentatie toe (melding Veilig Thuis, brief aan de cliënt, etc.)
- Leg ook de naam en de functie vast van de medewerker van Veilig Thuis bij wie je de melding hebt gedaan.

Figuur 2. Stappenplan meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

4. De aandachtsfunctionaris

In dit hoofdstuk worden de taken van en het doel van toetsing bij de aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld beschreven.

Kerntaken van de aandachtsfunctionaris

De aandachtsfunctionaris ondersteunt medewerkers om de gedachten te ordenen en de eigen meningen te toetsen aan de mening van een ter zake deskundige collega.

De aandachtsfunctionaris zorgt voor een kwalitatief goed verlopende werkwijze bij (vermoedens van) kindermishandeling en huiselijk geweld, ziet er op toe dat deze werkwijze wordt gehanteerd en stelt de werkwijze bij indien noodzakelijk.

Doel toetsing aandachtsfunctionaris

De aandachtsfunctionaris ondersteunt de medewerker bij de complexe processen rondom signalering van kindermishandeling met als doel er achter te komen of het vermoeden van kindermishandeling en/of huiselijk geweld terecht is.

Zij worden geconsulteerd bij alle casussen waar sprake is van vermoedens en/of melding van kindermishandeling en huiselijk geweld. Dit alles om een brede analyse met helicopterview te faciliteren. De aandachtsfunctionaris doet dit alles op basis van empowerment (*“sterker worden, kracht en macht verwerven en de eigen invloed vergroten”*)

Door het betrekken van een aandachtsfunctionaris wordt er een objectieve kijk meegenomen van een professional die niet bij het kind/gezin betrokken is. Tevens wordt op die manier de kwaliteit van signalering, communicatie en melding geborgd.

Bereikbaarheid van de aandachtsfunctionarissen

Er is een team van aandachtsfunctionarissen kindermishandeling en huiselijk geweld geformeerd. Het team is per mail bereikbaar is. Binnen 1 werkdag neemt een van de aandachtsfunctionarissen contact op met de afzender.

E-mail: # GGD Aandachtsfunctionarissen kindermishandeling

Vermelding onderwerp: **KIMI**

Als het overleg met een terzake deskundige collega, niet een werkdag kan wachten en binnen het eigen team is geen collega bereikbaar, kan telefonisch contact gezocht worden met een aandachtsfunctionaris of met de medische achterwacht.

Veilig Thuis is altijd bereikbaar voor consultatie (24-uurs bereikbaarheid).

5. Randvoorwaarden GGD Limburg-Noord

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat kindermishandeling en huiselijk geweld te signaleren én om de stappen van de meldcode te doorlopen, draagt GGD Limburg-Noord er zorg voor dat:

- er jaarlijks (bij)scholingen plaatsvinden;
- er voldoende aandachtsfunctionarissen beschikbaar zijn om de medewerkers binnen 24 uur te ondersteunen in de signalering en het zetten van de stappen van de meldcode;
- de meldcode aansluit op de werkprocessen binnen de organisatie en indien nodig de toepassing van de meldcode wordt geoptimaliseerd;
- medewerkers worden ondersteund door de organisatie als zij ter verantwoording worden geroepen door cliënten, ouders, leidinggevende en/of inspectie over de wijze waarop zij de meldcode toepassen.

6. Bijzondere situaties

Acuut gevaar

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat het kind en/of zijn gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, wordt direct Veilig Thuis geconsulteerd. Is het oordeel van Veilig Thuis dat onmiddellijke actie geboden is, dan kan zonodig in hetzelfde gesprek een melding gedaan worden zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

Veilig Thuis is de eerstelijnsvoorziening voor het doen van een melding. Als er echter sprake is van een situatie met betrekking tot kindermishandeling of huiselijk geweld die zó acuut is dat onmiddellijk ingrijpen met een kinderschermingsmaatregel noodzakelijk is, kan direct gemeld worden bij de Raad voor de Kinderbescherming.

Dreigt er acuut gevaar voor de veiligheid of het leven van een kind, dient er eveneens contact opgenomen te worden met politie.

Informeel achteraf de ouder(s) en registreer alle stappen zorgvuldig in het dossier.

Eenmalige contacten

De meldcode betreft een verplichting. Ook bij eenmalige contacten dienen de stappen indien mogelijk allen doorlopen te worden.

Strafrechtelijk traject

Justitie kan besluiten een strafrechtelijk traject te starten naar aanleiding van een verdenking van kindermishandeling of huiselijk geweld. De GGD doet zelf zelden aangifte van het vermoeden van een misdrijf. In acute situaties wordt wel contact gezocht met de politie of de Raad voor de Kinderbescherming als de veiligheid van het kind in het geding is. Dit is niet hetzelfde als aangifte doen. Aangifte wordt gedaan door Veilig Thuis of door direct betrokkenen.

Het strafrechtelijk traject is een ander traject dan het traject van melding bij Veilig Thuis. Bij een melding bij Veilig Thuis gaat het om het op gang brengen van hulpverlening voor kind en gezin. Bij een strafrechtelijk traject gaat het om waarheidsvinding en strafvervolging al dan niet om het in gang zetten van gedwongen hulp. Het betreft vaak complexe casuïstiek welke maatwerk vragen.

In een strafrechtelijk traject gaat het om een aantal fasen waarin op een zorgvuldige manier stappen gezet moeten worden door verschillende betrokkenen binnen en buiten de organisatie. Zie hiervoor 'Stroomschema strafrechtelijk traject' (bijlage 4).

Een '*vordering verstrekking gegevens*' van Justitie dient in alle gevallen schriftelijk te worden ingediend, waarbij de vraagstelling concreet geformuleerd dient te zijn. De manager GGD van de afdeling van de betrokken medewerker(s), is verantwoordelijk voor het besluit tot beschikking stellen van het dossier naar aanleiding van een dergelijke vordering. Deze taak wordt niet gemandateerd aan een afdelingscoördinator. De betrokken arts of verpleegkundige beoordeelt welke informatie relevant is en informeert de manager hierover.

Een 'verzoek tot verhoor -van de arts of verpleegkundige-' dient in alle gevallen schriftelijk te worden ingediend. De medewerker maakt zelf de afweging, ondersteund door de jurist en de aandachtsfunctionaris, om al dan niet gehoord te geven aan het verzoek.

Indien de medewerker besluit gehoord te worden, ondersteunt de organisatie de medewerker, bijvoorbeeld door inzet van de aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld, door het inhuren van een externe jurist en/of door extra gesprekken met de manager. Uitgangspunt is dat de medewerker niet alleen is tijdens het verhoor.

Interne opschaling van ernstige incidenten en calamiteiten

De GGD is een zorgaanbieder en verplicht om calamiteiten te melden op grond van artikel 11, 1e lid onder a van de wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (WKKKGZ d.d. 1-1-2016). Een calamiteit is *“een niet beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van de zorg en die tot de dood van of een ernstige schadelijk gevolg voor een cliënt van de instelling heeft geleid (WKKKGZ)”*.

De wet biedt geen grond voor een algemene, op de GGD rustende, meldplicht om alle gevallen van overlijden van of ernstige schade voor een kind, waarbij het vermoeden bestaat dat kindermishandeling een rol heeft gespeeld, te melden aan IGZ, Inspectie voor de Gezondheidszorg.

Indien er sprake is van een ernstig incident informeert de betrokken arts/verpleegkundige de (betrokken) aandachtsfunctionaris. De (betrokken) aandachtsfunctionaris informeert de manager van de betreffende afdeling (AGZ of JGZ). Deze manager betreft een manager GGD en aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld, beiden niet eerder bij de casus betrokken, om de zorgverlening verleend door de GGD ten aanzien van de betrokken cliënt te onderzoeken.

De GGD heeft 6 weken de tijd om vast te stellen of een gebeurtenis een calamiteit is. Indien wordt vastgesteld dat vermijdbaar handelen van GGD medewerkers heeft geleid tot ernstige schade of de dood van de cliënt, is er sprake van een calamiteit en wordt er melding bij IGZ gedaan. Is er na deze 6 weken nog steeds geen duidelijkheid dan wel blijven twijfels bestaan, wordt er eveneens een melding gedaan bij IGZ (zie bijlage 5).

Een calamiteit wordt binnen drie werkdagen na constatering van de calamiteit gemeld bij IGZ door de GGD manager betrokken bij het onderzoek. De GGD manager brengt de algemeen directeur op de hoogte van de melding.

Bijlage 1

INZET FORENSISCH MEDISCHE EXPERTISE KINDERMISHANDELING (FMEK) in Noord- en Midden Limburg

Bij confrontatie met een kind met onverklaard of mogelijk toegebracht letsel en/of seksueel misbruik is het van belang dat dit goed vastgelegd wordt. In sommige gevallen is het ook van belang dat er sporen vastgelegd worden.

ACTIE:

1. Beoordelen of er medische zorg nodig is en zo ja deze inzetten.
2. Beoordelen of het kind/andere kinderen in het gezin veilig is/zijn. Bij twijfel of zo nee dan contact opnemen met Veilig Thuis Noord- en Midden Limburg. Deze is 24/7 bereikbaar hiervoor.
3. Letsel wordt gezien door een medisch professional en moet vastgelegd worden.
 - a. De medisch professional acht zichzelf in staat om het letsel vast te leggen en legt het letsel vast. Hij/zij neemt zo snel mogelijk binnen kantooruren contact op met de vertrouwensarts van Veilig Thuis. Deze zal voor verdere duiding zorg dragen. Wanneer er haast is bij de duiding van letsel kan buiten kantooruren contact opgenomen worden met de kinderarts. Zowel de vertrouwensarts als de kinderarts weten waar de nodige forensische kennis te halen valt om het letsel te duiden.
 - b. De medisch professional acht zichzelf niet in staat om het letsel vast te leggen. Hij/zij neemt *binnen kantooruren* contact op met de vertrouwensarts van Veilig Thuis en overlegt over welke expertise nodig is en wie deze gaat inzetten. Hij/zij neemt *buiten kantooruren* contact op met dienstdoend kinderarts van het dichtstbijzijnde ziekenhuis in de regio Noord- en Midden Limburg en overlegt over benodigde expertise en wie deze gaat inzetten.
 - c. Indien de vertrouwensarts van Veilig Thuis (binnen kantooruren) en de kinderarts (buiten kantooruren) de inschatting maakt dat het nodig is dat letsel vastgelegd wordt door een forensisch arts, dan kan contact opgenomen worden met de lokale forensisch arts van de GGD of de Forensische Polikliniek Kindermishandeling (FPKM) te Utrecht. Deze zal het letsel vastleggen en duiden. De lokale forensisch arts en de FPKM zullen in deze nauw samenwerken.

Bovenstaande actiepunten zijn overeengekomen door vertegenwoordigers van diverse beroepsgroepen en instanties die bij de uitvoering van bovenstaande betrokken zijn. Bovenstaande zal door de deelnemers van het overleg over inzet forensische expertise gecommuniceerd worden met hun achterban. Daar waar het wenselijk geacht wordt of er hierbij problemen ontstaan kan de vertrouwensarts van Veilig Thuis betrokken worden om tot een oplossing te komen.

Veilig Thuis Noord- en Midden Limburg	: 0800 – 2000
Viecuri Medisch Centrum Venlo/Venray	: 077 – 3205555
Laurentius Ziekenhuis Roermond	: 0475 – 382222
Sint Jansgasthuis Weert	: 0495 – 572100
Forensisch arts GGD Noord Limburg	: 088 – 0026405
Forensisch arts GGD Midden Limburg	: 088 – 0026406
Forensische polikliniek Kindermishandeling	: 030 – 2758292
Centrum Seksueel Geweld Limburg	: 088 – 1191888

Bijlage 2

Conflict van plichten

Voorwaarden voor doorbreken van zwijgplicht.

Er zijn situaties denkbaar waarin artsen of verpleegkundigen menen hun zwijgplicht te moeten doorbreken omdat een ander belang zwaarder weegt. Dan moet een afweging worden gemaakt tussen verschillende belangen: het belang dat gemoeid is met handhaving van de zwijgplicht en een ander belang. De beslissing om al dan niet de zwijgplicht te doorbreken ligt bij de arts of de verpleegkundige.

Besluit een persoon met een geheimhoudingsplicht deze te doorbreken, dan is zij niet strafbaar als zij zich met succes kan beroepen op overmacht (artikel 40 WvSr).

Volgens rechtspraak en literatuur moet je voor jezelf de volgende vijf vragen beantwoorden:

1. Welk doel wil ik bereiken door met een ander te spreken?
2. Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoef te verbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om toestemming te vragen of te krijgen?
4. Zijn de belangen van het kind die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die kind en ouders hebben bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken zodat het kind kan worden geholpen?

Aandachtspunten:

Zorg voor een goede registratie van de genomen stappen en de afwegingen, laat daarbij ook zien dat consultatie heeft plaatsgevonden met aandachtsfunctionaris.

Informatieformulier management kindermishandeling en huiselijk geweld (KIMI en HG)

Kind(eren) woonachtig in gemeente:

Naam arts/verpleegkundige:

Naam aandachtsfunctionaris:

Kind(eren)

1 of meerdere kinderen:

Leeftijd kind(eren):

Betreft vermoedens van (O vervangen door X indien van toepassing)

lichamelijke mishandeling/verwaarlozing

psychische mishandeling/verwaarlozing

getuige van huiselijk geweld

seksueel misbruik

anders nl.,

Bijzonderheden kind en/of ouder (O vervangen door X indien van toepassing)

LVB

vechtscheiding

psychiatrie

verslaving

onbekend

anders nl.,

Melding Veilig Thuis (O vervangen door X indien van toepassing)

Datum melding bij Veilig Thuis:

Strafrechtelijk traject: ja

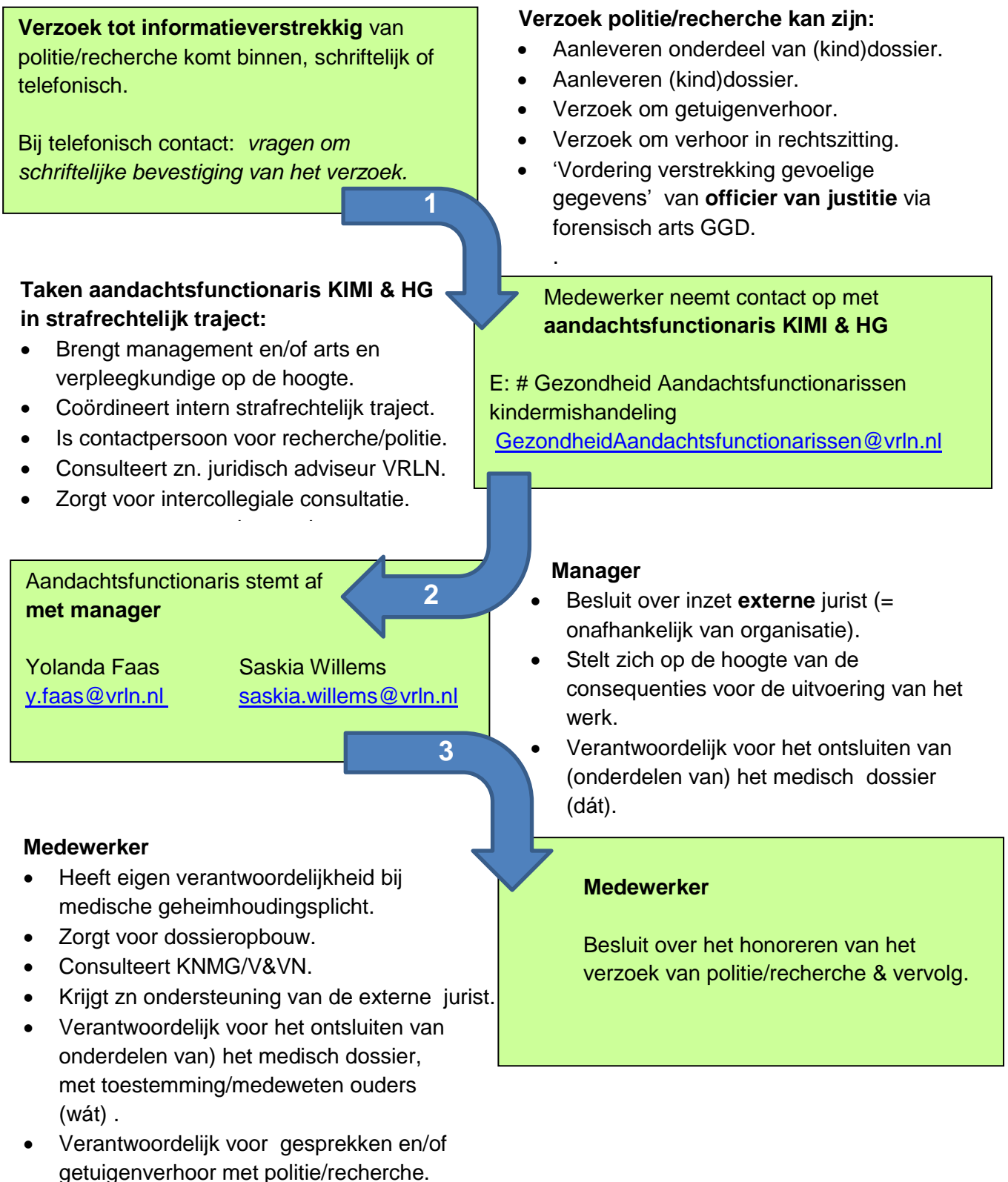
nee

onbekend

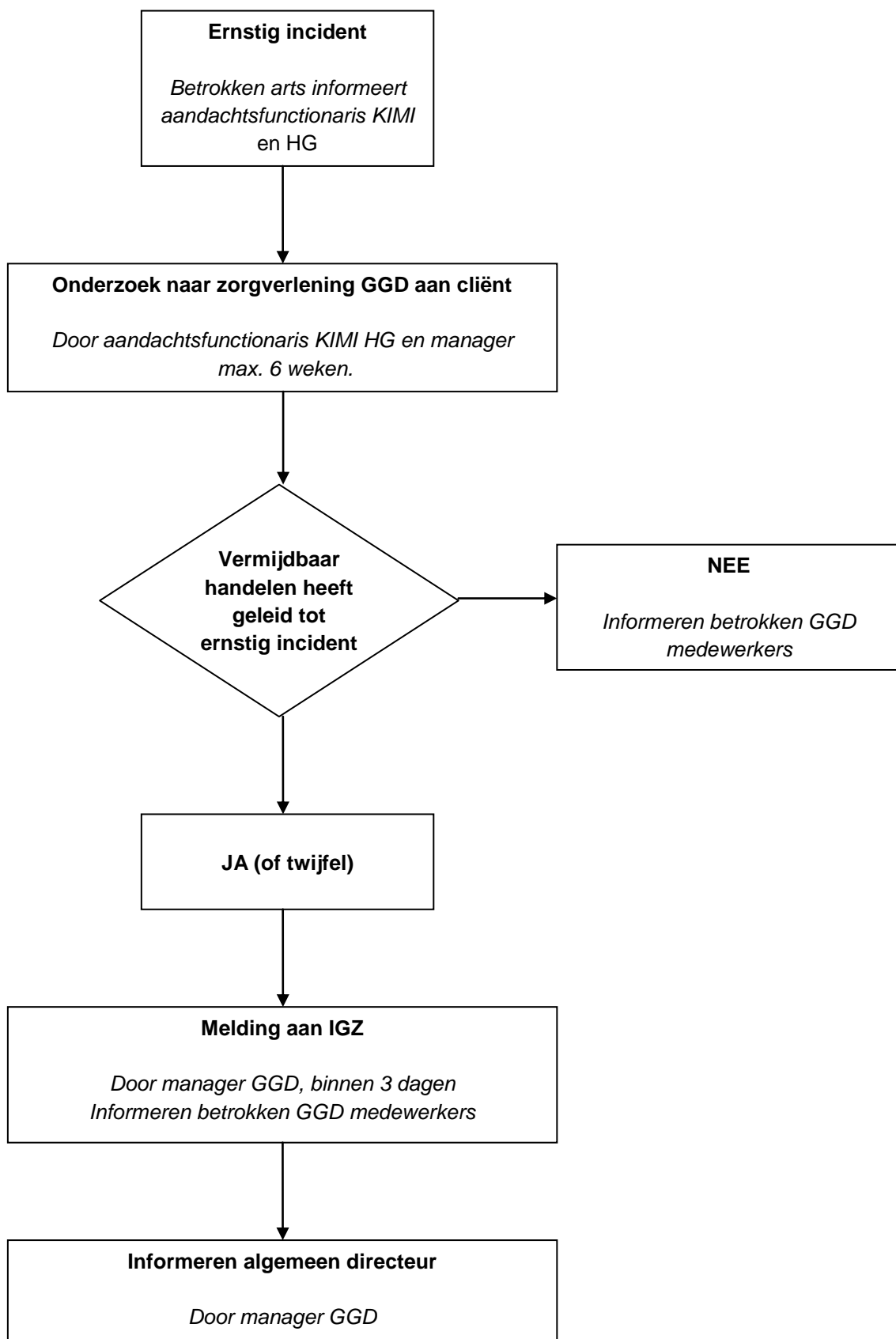
Melding inspectie: ja

nee

Stroomschema Strafrechtelijk traject

Stroomschema interne opschaling ernstig incident

Lijst van afkortingen:

AGZ: Algemene Gezondheidszorg

FMEK: Forensisch Medische Expertise Kindermishandeling

HG: Huiselijk Geweld

IZO: Intern Zorg Overleg

JGZ: Jeugdgezondheidszorg

KIMI: Kindermishandeling

LVB: Licht Verstandelijke Beperking